

LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne” (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Seminārs “Reti sastopamo vaskulāro augu sugu noteikšana un aizsardzība”

2023. gada 13.-14. jūlijā, Daugavpils Universitāte, Daugavpils; Studiju un pētniecības centrs „Ilgas”, Skrudalienas pagasts

Sugas nosaukums	Pazīmes	Līdzīgas sugas
zālainā cirvene <i>Alisma gramineum</i>	<ul style="list-style-type: none"> Lapas rozetē, zemūdens formām šauri lineāras, garas, lentveidīgas, virsūdens formām lancetiskas vai iegareni eliptiskas, pamats ķīļveidīgi sašaurināts. Ziedkopa skarveidīga, skaras zari pa 2-3 mieturos 	šaurlapu cirvene <i>Alisma lanceolatum</i> <ul style="list-style-type: none"> Lapas rozetē, virsūdens lapas lancetiskas līdz šauri eliptiskas, pakāpeniski sašaurinātas garā kātā. Ziedkopa skarveidīga, skaras zari pa 3-7 mieturos
vizuļu grīslis <i>Carex brizoides</i>	<ul style="list-style-type: none"> Lakstaugs ar gariem, tieviem ložņājošiem sakneņiem Lapas 2-3 mm platas, šķērsriezuma kontūra V veida Ziedkopa samērā skraja, ar 5-7 vārpiņām 	Reihenbaha grīslis <i>Carex pseudobrizoides</i> (skat. sugas aprakstu)
Reihenbaha grīslis <i>Carex pseudobrizoides</i>	<ul style="list-style-type: none"> Lakstaugs ar gariem, resniem ložņājošiem sakneņiem Lapas 2-4 mm platas, šķērsriezuma kontūra plakana Ziedkopa diezgan blīva, ar 4-12 vārpiņām 	vizuļu grīslis <i>Carex brizoides</i> (skat. sugas aprakstu)
matainais grīslis <i>Carex pilosa</i>	<ul style="list-style-type: none"> Lapas platas (0.5-0.9 cm) Lapu mala un vidusdzīsla apakšpusē ar skropstiņveida matiņiem Sievišķo ziedu vārpiņas 2-3 šauras diezgan garā, taisnā kātiņā 	meža grīslis <i>Carex sylvatica</i> <ul style="list-style-type: none"> Lapas platas (0.4-0.7 cm) Lapas kailas Sievišķo ziedu vārpiņas 3-6 attālinātas, nokarenas un diezgan garas

zemais grīslis <i>Carex supina</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Pūslīši dzelteni, spīdīgi, nedaudz brūnējoši, bez dzīslām, pēkšņi sašaurinās knābītī; knābītis sekli divzobains, plēvjains 	pavasara grīslis <i>Carex caryophyllea</i> <ul style="list-style-type: none"> • Pūslīši zaļganbrūni, apmatoti, galā pēkšņi sašaurināti īsā knābītī agrais grīslis <i>Carex praecox</i> <ul style="list-style-type: none"> • Pūslīši brūni, spārnaini; spārnainā apmale sīkdzelonaina
skarbmatainā kārvele <i>Chaerophyllum hirsutum</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Stublājs un lapas klātas ar cietiem matiņiem • Lapas kontūra plati trīsstūrveida, visas daļas aptuveni vienāda lieluma • Vainaglapas gaiši sārtas • Auglis - iegareni cilindrisks, 1-1,5 cm garš sēkleņu skaldauglis, katrs skaldenis ar 5 gaišākām ribām, starp kurām redzamas tumšākas sveķu ailes 	meža suņburkšķis <i>Anthriscus sylvestris</i> <ul style="list-style-type: none"> • Stublājs un lapas kailas • Lapas vidējā daļa lielāka nekā malējās • Vainaglapas baltas • Auglis - tumšbrūns, spīdīgs, kails
jūrmalas kamieļzāle <i>Corispermum intermedium</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Apziednis reducēts • Auglis – plakans, plati eliptisks riekstiņš olīvzaļā krāsā ar gaiši brūniem neregulāriem plankumiem, ar platu, plēvjainu spārnu, tā platums ir aptuveni 1/3 vai 1/4 no augļa platuma • Augļu gatavības laikā augs kļūst dzeltenzaļš 	Pallasa kamieļzāle <i>Corispermum pallasii</i> <ul style="list-style-type: none"> • Apziednis sīks, plēvjains • Auglis – plakans, plati eliptisks riekstiņš dzeltenīgā krāsā ar brūniem neregulāriem plankumiem, ar šauru, plēvjainu spārnu, tā platums ir aptuveni 1/4 vai 1/6 no augļa platuma • Augļu gatavības laikā augs kļūst sarkanīgs
vidējais cīrulītis <i>Corydalis intermedia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ziedkopa – skrajš ķekars, ziedu skaits neliels, parasti 3-6 (8) • Ziedu seglapas veselas, eliptiskas līdz otrādi olveida 	blīvīguma cīrulītis <i>Corydalis solida</i> <ul style="list-style-type: none"> • Ziedkopa – blīvs ķekars, ziedu skaits mainīgs (parasti 5-20) • Ziedu seglapas šķeltas vai dalītas
mīkstā cietpiene <i>Crepis mollis</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lapas no eliptiskām līdz lancetiskām, virspusē ar vienkāršiem matiņiem • Apakšējās lapas ar kātu, augšējās sēdošas, pamats skaujošs, sirdsveidīgs 	purva cietpiene <i>Crepis paludosa</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lapas iegareni olveidīgas, virspusē kailas • Lapas pamats skaujošs, bultveidīgs

zirņveida dedestiņa <i>Lathyrus pisiformis</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lapa ar vīti • Stublājs ar spārnēm 	jūrmalas dedestiņa <i>Lathyrus maritimus</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lapa ar vīti • Stublājs bez spārnēm melnējošā dedestiņa <i>Lathyrus niger</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lapa ar dzelonīti • Stublājs bez spārnēm
prūšu bezgale <i>Laserpitium prutenicum</i>	<ul style="list-style-type: none"> • 30-100 cm augsts lakstaugš • Stublājs stāvs, rievains, blīvi apmatots ar stīviem, atstāvošiem matiņiem • Augs skraji aplapots 	kalnu briežsakne <i>Seseli libanotis</i> (skat. sugas aprakstu)
kalnu briežsakne <i>Seseli libanotis</i>	<ul style="list-style-type: none"> • 60-120 cm augsts lakstaugš • Stublājs stāvs, spēcīgs, dziļi rievains, skraji apmatots • Augs blīvi aplapots • Vīkals šauri lineārs 	prūšu bezgale <i>Laserpitium prutenicum</i> (skat. sugas aprakstu) savvaļas burkāns <i>Daucus carota</i> <ul style="list-style-type: none"> • 40-110 cm augsts lakstaugš • Stublājs stāvs, rievains, mīksti apmatots • Augs skraji aplapots • Vīkals dziļi dalīts
kalnu rūgtdille <i>Peucedanum oreoselinum</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lapas kontūra plati trīsstūrveida, visas daļas aptuveni vienāda lieluma, lapas plūksnu gali smaili, lapas ass lauzīta • Lapas plūksnas kontūra iegareni olveida 	kailā dobspārne <i>Cenolophium denudatum</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lapas kontūra trīsstūrveidīga, pēdējās pakāpes daļas lineāri lancetiskas, lapas ass lauzīta • Lapas plūksnas kontūra lineāra
smiltāju esparsete <i>Onobrychis arenaria</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ķekara garums 4-7 reizes pārsniedz platumu • Lapas lancetiskas līdz lineāras, lapas gals nosmailots • Vainags rozā līdz gaiši violets ar tumšākām dzīslām 	vīķlapu esparsete <i>Onobrychis viciifolia</i> <ul style="list-style-type: none"> • Ķekara garums 3-4 reizes pārsniedz platumu • Lapas plati eliptiskas līdz iegarenas, lapas gals strups • Vainags tumši rozā ar tumšākām dzīslām
salātu pamauraga <i>Pilosella lactucella</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Neliela izmēra augs ar vienu vai dažiem (1) 2-5 (8) kurvišiem • Vīkallapas un stublājs klāti ar dziedzermatiņiem un zvaigžņmatiņiem • Lapu virspuse kaila 	Vienīga pamauragu suga, kurai uz vīkallapām un stublāja ir tikai dziedzermatiņi un zvaigžņmatiņi

pazvilu retējs <i>Potentilla anglica</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Stublājs pacils, vai gulošs, augšdaļā zarots, gandrīz kails, veģetācijas sezonas beigās mezglu vietā iesakņojas • Lapas staraini saliktas, apakšējās stublāja lapas piecstarainas, ar garu kātu, augšējās parasti trīsstarainas, sēdošas • Vainaglapas četras 	stāvais retējs <i>Potentilla erecta</i> <ul style="list-style-type: none"> • Stublājs pacils, vai stāvs, bagātīgi zaro, parasti apmatots • Vainaglapas četras ložņu retējs <i>Potentilla reptans</i> <ul style="list-style-type: none"> • Stublājs gulošs, iesārts, tievs, stīgu mezglos sakņojas • Lapas kātainas, staraini saliktas no piecām vai septiņām iegareni otrādi olveidīgām vai lancetiskām lapiņām • Vainaglapas piecas
Kranca retējs <i>Potentilla crantzii</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Stublājs pacils, pie pamata ar tumši brūnām zvīņveida pielapēm, gandrīz kails • Lapas apakšpusē skraji, galvenokārt gar dzīslām, mataina 	smiltāja retējs <i>Potentilla arenaria</i> <ul style="list-style-type: none"> • Stublājs gulošs, vai pacils, zarains. Stublājs un lapu virspuse ar zvaigžņmatiņiem • Lapu apakšpuse klāta ar zvaigžņmatiņu tūbu
Ērkšķu plūme <i>Prunus spinosa</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ļoti ērkšķains krūms vai neliels koks • Dzinumi zaļganbrūni • Augļi – nelieli zilganmelni kaulēni ar ļoti velkošu garšu 	Kaukāza plūme (aliča) <i>Prunus cerasifera</i> var. <i>divaricata</i> <ul style="list-style-type: none"> • Ērkšķains koks • Dzinumi spīdīgi, zaļgani • Augļi – lodveida, sarkani vai dzeltenīgi ar vāju apsarmi, saldi, ēdami kaulēni
šaurlapu lakacis <i>Pulmonaria angustifolia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lapas pamīšus, veselas, lancetiskas vai lineāri-lancetiskas, stublāja lapas sēdošas, savukārt piezemes lapām pamats izstiepti sašaurināts neizteikti spārnainā kātā 	ārstniecības lakacis <i>Pulmonaria obscura</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lapas uz stublāja šauri vai plati olveida, sēdošas, pamats skaujošs, neziedošo dzinumu piezemes lapas olveida, piezemes lapu kāts parasti garāks nekā plātne

Lai droši noteiktu LV savvaļas rožu sugas nepieciešamas sekojošas morfoloģiskas pazīmes:

- Lapu apmatojums – kails vai matains, ja matains, tad – matiņi vienkārši vai dziedzermatiņi;
- Dzeloni – taisni vai līki un dzeloņu krāsa;
- Augļa forma, lielums, ar/bez dziedzermatiņiem;
- Kauslapu forma – ar/bez sānu piedevām; kauslapu pozīcija augļu laikā (piespiestas pie augļa, atstāvošas, uz augšu vērstas, vai nobirstošas);
- Atsevišķos gadījumos jāizvērtē saulē augošu dzinumu jauno krāsa.

ādlapu roze <i>Rosa coriifolia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lapas pelēcīgi dzeltenzaļas, lapas apakšpuse blīvi mataina (bez dziedzermatīņiem). Lapas apakšpuse zāles zaļā krāsā • Dzeloņi līki, gaiši pelēkbrūni ar platu pamatu • Auglis gluds, ieapaļi-elipsoidāls • Kauslapas ar sānu piedevām, pēc ziedēšanas atstāvošas • Dzinumu miza saules pusē sarkanbrūna 	
mīkstā roze <i>Rosa mollis</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lapas pelēkzaļas, apakšpuse ar gariem zīdainiem matiņiem un daudziem īsiem dziedzermatīņiem • Dzeloņi gandrīz taisni, saules pusē sarkanbrūni ar mazliet platāku pamatu • Auglis parasti lodveidīgs, retāk iegareni apaļš, izklaidus ar gariem dziedzermatīņiem • Kauslapas ar sānu piedevām, pēc noziedēšanas stāvas • Visam augam ir raksturīga sveķu smarža 	
smaržlapu roze <i>Rosa rubiginosa</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lapas tumši zaļas, apakšpusē gaišākas ar blīviem dziedzermatīņiem • Dzeloņi dažādi, lielākie – līki, pie pamata paplašināti, mazākie – gandrīz taisni, pelēkbrūni • Auglis iegarens, gluds • Kauslapas ar sānu piedevām, pēc ziedēšanas stāvas vai atstāvošas • Dzinumu miza zaļganbrūna • Visam augam ir raksturīga ābolu smarža 	
mellenāju kārkls <i>Salix myrtilloides</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Līdz 80 cm augsts sīkkrūms ar kailiem dzinumiem un lapām • Lapas līdz 3 cm garas, plati eliptiskas, blāvi zilganzaļas, jaunākās bieži ar purpurvioletu nokrāsu (atgādina zileņu lapas) • Viena pumpurzvīņa • Auglis - pogaļa 	<p>Zilene <i>Vaccinium uliginosum</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • neliels 0.3-1.2 m krūms • Lapas otrādi olveida, zilganzaļas • Vairākas pumpurzvīņas • Auglis – oga
zilganais (divkrāsu) kārkls <i>Salix phylicifolia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Vidēja izmēra krūms ar kailiem dzinumiem un lapām • Lapas iegareni otrādi-olveida, izteikti divkrāsaini, virspusē tumši zaļas un spīdīgas, apakšpusē - zilganbaltas • Uz vasaras otro pusi izteikti lielāki nākamā gada ģeneratīvi pumpuri • Sastopams tikai Ziemeļvidzemē un Ziemeļlatgalē 	<p>zilganais kārkls <i>Salix starkeana</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Neliela izmēra krūms ar kailiem dzinumiem un lapām • Lapas plati otrādi olveida • Raksturīgi sīki, parasti sarkani pumpuri • Uz vasaras otro pusi nākamā gada ģeneratīvi pumpuri tikpat lieli kā veģetatīvi • Sastopams vienmērīgi un samērā reti visā Latvijas teritorijā

zaļziedu plaukšķene <i>Silene chlorantha</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Vainaglapas zaļgandzeltenas vai zaļganbaltas, dalītas 2 lineārās daļās • Kauss 9-12 mm garš • Vienmāju augs • Kails lakstaugs 	ausainā plaukšķene <i>Silene otites</i> (skat. sugas aprakstu)
ausainā plaukšķene <i>Silene otites</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Vainaglapas zaļgandzeltenas, lineāras, veselas • Kauss 2.5-3 mm garš • Divmāju augs • Stublāji lejasdaļā ar matiņiem, augšdaļā kaili; ziedu kāti, kauss kails 	zaļziedu plaukšķene <i>Silene chlorantha</i> (skat. sugas aprakstu) sīkziedu plaukšķene <i>Silene borysthenica</i> <ul style="list-style-type: none"> • Vainaglapas zaļgandzeltenas, lineāras, veselas • Kauss 2-3 (4) mm garš • Divmāju augs • Stublāji, ziedu kāti, kauss ar matiņiem
Tatārijas plaukšķene <i>Silene tatarica</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Stublāji vairāki, stāvi vai pacili, velteniski, augšdaļā kaili, lejasdaļā ar gariem, gaišiem, izklaidus matiņiem, pie pamata sarkanīgi • Apakšējās lapas līdz ziedēšanas sākumam nokalst 	nokarenā plaukšķene <i>Silene nutans</i> <ul style="list-style-type: none"> • Stublājs stāvs, nezarots, klāts ar īsiem, vienkāršiem matiņiem un dziedermatiņiem, augšdaļā lipīgs, zaļš • Apakšējās lapas ziedēšanas laikā saglabājas
klinšu pīlādzis <i>Sorbus rupicola</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Neliels līdz 10 m augsts koks • Lapas veselas, apakšpusē balti tūbainas • Lapas plātne iegareni otrādi-olveida, plātnes mala ar nelieliem zobīņiem • Lapas plātnes pamats plati ķīļveida 	Miltu pīlādzis <i>Sorbus aria</i> (kultivēts) <ul style="list-style-type: none"> • Lapas plātnes pamats ieapaļš Zviedrija pīlādzis <i>Sorbus intermedia</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lapas mala sekli daivaina • Lapa apakšpuse dzeltenpelēki tūbaina
Teodora pīlādzis <i>Sorbus teodori</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Neliels līdz 10 m augsts koks • Lapas apakšējā daļa plūksnaini salikta no 4-5 lapu pāriem, lapas augšējā daļa neliela un sekli daivaina • Plūksnu pāri un veselā plātnes daļa savstarpēji pārsedzas 	Hibrīdais pīlādzis <i>Sorbus × hybrida</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lapas apakšējā daļā 1-2 (retāk 3) brīvo plūksnu pāri • Lapas augšējā daļa vesela, lapas mala šķelta vai daivaina, bet ne dalīta • Lapas plātnes veselā daļa proporcionāli daudz lielāka nekā Teodora pīlādža lapai
Alpu āboliņš <i>Trifolium alpestre</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lapiņas 1,5-6 cm garas, 0,5-1,5 cm platas, lancetiskas • Kausa dzīslas 20, stobriņš ar matiņiem 	zirgu āboliņš <i>Trifolium medium</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lapiņas 2-7 cm garas, 0,8-2 cm platas, eliptiskas vai lancetiskas • Kausa dzīslas 10, stobriņš kails

smalklapu vīķis <i>Vicia tenuifolia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Stublājs pacils • Ziedkopas kāts kopā ar ķekaru līdz 2 reizes garāks par lapu 	vanagu vīķis <i>Vicia cracca</i> <ul style="list-style-type: none"> • Stublājs kāpelējošs • Ziedkopas kāts kopā ar ķekaru apmēram vienādā garumā vai garāks par lapu
meža vijolīte <i>Viola reichenbachiana</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Visas lapas izteikti sirdsveidīgas, apakšējās rozetes lapas plātne no apakšas violetīga • 1-2 smalki, nelieli ziedi • Vainaga piesis slaidi; tumši violets • Uz vidējās apakšlūpas izteiktas trīs tumšas dzīslas, kas nezaro vai zaro maz (ļoti labi novērojams izžuvušā materiālā) • Augšējās vainaglapas slaidas, atliekušās, “kā zaķa austiņas”, nepārklājas 	Rivina vijolīte <i>Viola riviniana</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lapas nedaudz plati sirdsveida; apakšējās rozetes lapas plātne no apakšas var būt violetīga • 1-4 lieli ziedi • Vainaga piesis strups, gaišs, var būt arī violetīgs • Uz vidējās apakšlūpas dzīslas ļoti zaro • Augšējās vainaglapas platas, pārklājas Bavārijas vijolīte <i>Viola × bavarica</i> (= <i>V. reichenbachiana</i> × <i>V. riviniana</i>) <ul style="list-style-type: none"> • netipiski daudz ziedu (>4); vēlāk sezonā arī lapu žāklēs novērojami daudzi, neattīstījušies ziedi

Materiāls sagatavots Eiropas Komisijas LIFE projekta “Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne” (projekta Nr. LIFE19 GIE/LV/000857 - LIFE FOR SPECIES) ietvaros. Projekts tiek īstenots ar Eiropas Savienības LIFE programmas un Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu.”

Šis materiāls satur tikai projekta LIFE FOR SPECIES īstenotāju viedokli, Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra un Eiropas Komisija nav atbildīgas par šeit sniegto informāciju un tās iespējamo izmantojumu”.